

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Діброва А.Д.

“ _____ ” _____ 2021 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності

Протокол № 20 від “01” червня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ Ільчук М.М.

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОПП «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

_____ Солодкий М.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет економічний

Розробник: доцент, к.е.н., доцент Коновал І.А.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Бізнес-планування підприємницької діяльності

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов’язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	1	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	2
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна робота	90 год.	136 год.
Індивідуальні завдання	30 год.	30 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета – формування системи теоретичних знань із бізнес планування та набуття практичних навиків складання бізнес планів.

Завдання дисципліни – вивчення теоретичних засад бізнес-планування підприємницької діяльності суб'єктів господарювання та набуття практичних навичок щодо розробки бізнес-планів та оцінювання ефективності підприємницьких проєктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- цілі, зміст, етапи, прийоми і методи бізнес-планування підприємницької діяльності суб'єктів господарювання;
- процес та інструментарій бізнес-планування підприємницької діяльності суб'єктів господарювання;
- методи оцінювання інвестиційних проєктів;
- способи аналізу та оцінки ризиків бізнес-проєктів.

вміти:

- знаходити та оцінювати нові ринкові можливості і формувати бізнес-ідею;
- розробляти як окремі розділи так і бізнес-план підприємницької діяльності суб'єктів господарювання в цілому;
- оцінювати ефективність проєктів та їх ризики;
- презентувати та робити експертизу бізнес-планів.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та/або біржовій діяльності.

СК 6. Здатність вирішувати задачі у нестійкому економічному середовищі, здійснювати аналіз і прогнозування тенденцій розвитку підприємницьких та біржових структур у конкурентному середовищі.

СК 7. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на реалізацію аграрної політики та визначати перспективні напрями розвитку підприємницької, торговельної та біржової діяльності в агробізнесі.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної і заочної форми навчання

Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1. МАРКЕТИНГОВЕ ТА ВИРОБНИЧЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ

Тема 1. Теоретичні аспекти бізнес-планування

Об'єктивна необхідність планування підприємницької діяльності. Сутність і завдання бізнес-планування в діяльності підприємства. Організація процесу бізнес-планування на підприємстві. Суть поняття “бізнес-план”. Класифікація бізнес-планів. Цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Основні складові інформаційного поля. Джерела отримання та вимоги до якості інформації. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Стадії розробки бізнес-плану: початкова, підготовча та основна.

Тема 2. Підготовча стадія розробки бізнес-плану

Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану. Основні цілі та складові елементи зовнішнього аналізу. Аналіз загальноекономічних чинників зовнішнього середовища фірми. Основні складові галузевого аналізу. “Ключові фактори успіху” фірми. Оцінка конкурентної позиції фірми. Оцінка сильних і слабких сторін фірми. SWOT-аналіз. Визначення місії та формування цілей діяльності фірми. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегії бізнесу.

Тема 3. Структура бізнес-плану

Міжнародні та національні стандарти структури бізнес-плану. Структура бізнес-плану за стандартами Організації Об'єднаних Націй по промисловому розвитку (UNIDO) та Європейського Банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР). Основні розділи бізнес-плану за методикою Міністерства економіки України. Структура бізнес-плану, орієнтованого на залучення інвестицій у виробничу діяльність.

Логіка розробки бізнес-плану. Загальні вимоги до стилю написання бізнес-плану. Форма титульного аркуша та правила оформлення змісту. Функціональне призначення та правила оформлення резюме.

Тема 4. Галузь, підприємство та його продукція

Цілі, логіка розробки та структура розділу “Галузь, підприємство та його продукція”. Аналіз поточного стану справ у галузі. Загальна характеристика діяльності підприємства. Продукт та (або) послуги підприємства та напрями її удосконалення. Перспективи розвитку бізнесу в майбутньому.

Тема 5. Дослідження та аналіз ринку

Цілі, логіка розробки та структура розділу “Дослідження та аналіз ринку”. Загальна характеристика ринку продукту. Сегментація ринку та вибір цільового ринку продукції фірми. Обґрунтування вибору місцезнаходження фірми. Оцінка впливу зовнішніх чинників на бізнес. Конкуренція на ринку та конкурентна позиція фірми. Позиціонування та ринкова стратегія.

Тема 6. План маркетингу

Завдання маркетинг-плану. Цілі та логіка розробки маркетингплану. Формування цілей маркетингової діяльності фірми та стратегії маркетингу. Етапи опрацювання стратегії маркетингу. Маркетингова програма та її складові. Система збуту і реалізації продукції. Політика ціноутворення. Вибір моделі ціноутворення. Стратегії ціноутворення. Організація рекламної кампанії та політика підтримки продукції фірми. Фінансове забезпечення плану маркетингу. Прогнозовані обсяги продажу продукції.

Тема 7. Виробничий план

Головне завдання та складові виробничого плану. Зміст виробничого плану. Виробнича програма. Технологічний процес. Машина та устаткування. Сировина і матеріали. Виробничі та невикористані приміщення. Витрати виробництва і собівартість продукції.

Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ

Тема 8. Організаційний план

Цілі та логіка розробки організаційного плану. Структура організаційного плану. Характеристика основних підрозділів організаційного плану. Обґрунтування вибору організаційної форми бізнесу (при створенні нового підприємства). Визначення потреб підприємства в персоналі. Власники бізнесу та команда менеджерів, їх характеристика. Організаційна схема управління фірмою. Кадрова політика та стратегія підприємства.

Тема 9. Фінансовий план

Завдання розробки та значення фінансового плану. Особливості розробки фінансового плану. Структура фінансового плану. Внутрішня логіка розробки розділу БП “Фінансовий план”. План доходів і видатків. Аналіз критичних точок бізнес-проекту. План руху грошових потоків. Плановий баланс. Очікувані фінансові коефіцієнти. Оцінка ефективності інвестицій. Фінансові потреби фірми й умови повернення коштів потенційним кредиторам та інвесторам.

Тема 10. Оцінка ризиків і їх страхування

Сутність ризику. Типи можливих ризиків. Цілі розробки та структура розділу “Оцінка ризиків”. 1. Види ризиків та методи їх оцінки. Концепція

управління ризиками. Способи зниження ризиків. Заходи з мінімізації або нейтралізації негативних наслідків можливих ризиків. Страхування ризиків.

Аналіз чутливості. Методи оцінки стійкості проекту.

Тема 11. Оформлення і презентація бізнес-плану

Оформлення бізнес-плану. Змістові та технічні вимоги до оформлення бізнес-плану.

Цілі і завдання презентації бізнес-плану. Організація проведення презентації бізнес-плану. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану.

Тема 12. Ситуаційні особливості обґрунтування бізнес-плану

Технологія розробки різних видів бізнес-планів. Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства. Оцінка кризового стану підприємства та обґрунтування основних параметрів фінансового оздоровлення. Бізнес-план реорганізації підприємства. Вибір та обґрунтування виду та форми реструктуризації. Бізнес-план інноваційного проекту. Бізнес-план диверсифікації підприємства. Вибір виду диверсифікації діяльності підприємства.

Тема 13. Експертиза бізнес-плану

Методологічні основи експертизи бізнес-планів. Напрями експертизи бізнес-планів. Вимоги експертизи бізнес-планів. Завдання експертизи бізнес-плану як документа. Критерії експертної оцінки бізнес-плану як документа. Етапи проведення експертизи бізнес-проекту.

Критерії оцінки якості обґрунтування бізнес-плану та його розділів.

Структура навчальної дисципліни

Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тиж .	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
			л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. МАРКЕТИНГОВЕ ТА ВИРОБНИЧЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ													
Тема 1. Теоретичні аспекти бізнес-планування	1	12	2	1	-	-	9	12	1	-	-	-	11
Тема 2. Підготовка стадія розробки бізнес-плану	2	12	2	1	-	-	9	12		-	-	-	12
Тема 3. Структура бізнес-плану	3	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
Тема 4. Галузь, підприємство та його продукція	4	10	2	2	-	-	6	10	1	-	-	-	9
Тема 5. Дослідження та аналіз ринку	5	10	2	2	-	-	6	10		-	-	-	10
Тема 6. План маркетингу	6	10	2	2	-	-	6	10		-	-	-	10
Тема 7. Виробничий план	7,8	14	4	4	-	-	6	14	1	2	-	-	11
Разом за змістовим модулем 1	X	78	16	14	-	-	48	78	4	2	-	-	72
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ													
Тема 8. Організаційний план	9	10	2	2			6	10	1	1	-	-	8
Тема 9. Фінансовий план	10, 11	20	4	4			12	20	1	1	-	-	18
Тема 10. Оцінка ризиків і їх страхування	12	10	2	2			6	10	1	1	-	-	8
Тема 11. Оформлення і презентація бізнес-плану	13	12	2	4			6	12	1	1	-	-	10
Тема 12. Ситуаційні особливості	14	10	2	2			6	10			-	-	10

обґрунтування бізнес-плану													
Тема 13. Експертиза бізнес-плану	15	10	2	2			6	10			-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	х	72	1 4	1 6	-	-	42	72	4	4	-	-	64
Усього годин	х	150	3 0	3 0	-	-	90	150	8	6	-	-	13 6
Курсовий робота	х	30	-	-	-	30 -	-	30	-	-	-	30	-
Усього годин	х	180	3 0	3 0	-	30	90	180	8	6	-	30	13 6

5.Теми практичних занять

Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. МАРКЕТИНГОВЕ ТА ВИРОБНИЧЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ</i>		
1	Визначення мети та структури бізнес-плану підприємницького проекту. Формування нормативної бази.	4
2	План маркетингу	4
3	План виробництва	6
<i>Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ</i>		
4	План доходів і витрат	2
5	План руху грошового потоку	8
6	Оцінка ефективності інвестицій	6

5.Теми самостійних розрахункових робіт

Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Змістовий модуль 1. МАРКЕТИНГОВЕ ТА ВИРОБНИЧЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ</i>		
1	Оцінка інвестиційної привабливості проекту	20
<i>Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ</i>		
2	Виконання презентації та представлення розробленого інвестиційного проекту	10

6. Індивідуальна робота

Спеціальність 076 – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Курсовий проект рекомендується виконувати за такими темами:

1. Бізнес-план створення та організації сільськогосподарського підприємства.
2. Бізнес-план створення підприємства малого бізнесу на селі.
3. Бізнес-план виробництва зерна з використанням інноваційних технологій.
4. Бізнес-план виробництва продукції олійних культур з використанням інноваційних технологій.
5. Бізнес-план вирощування зернових культур на основі ресурсозберігаючих технологій.
6. Бізнес-план виробництва овочів відкритого ґрунту.
7. Бізнес-план проекту організації підприємства з виробництва малини та малинового соку.
8. Бізнес-план вирощування смородини.
9. Бізнес-план вирощування лохини (ожини).
10. Бізнес-план проекту створення тепличного комплексу.
11. Бізнес-план організації молочно-товарної ферми.
12. Бізнес-план реконструкції молочно-товарної ферми.
13. Бізнес-план проекту організації комплексу для відгодівлі молодняку великої рогатої худоби на 3500 голів.
14. Бізнес-план організації ферми з вирощування свиней.
15. Бізнес-план організації ферми з вирощування індиків.
16. Бізнес-план організації перепелиної ферми.
17. Бізнес-план проекту організації борошно-мельного виробництва.
18. Бізнес-план проекту організації елеваторного комплексу.
19. Бізнес-план проекту створення та діяльності комбікормового заводу.
20. Бізнес-план проекту відкриття міні-пекарні.
21. Бізнес-план проекту організації виробництва рафінованої соняшникової олії.
22. Бізнес-план проекту організації підприємства заводу з виробництва пелет.
23. Бізнес-план проекту створення та діяльності підприємства з переробки волоських горіхів.
24. Бізнес-план проекту організації біогазової установки.
25. Бізнес-план проекту організації сонячної електростанції.
26. Бізнес-план зі створення лінії по переробці продукції тваринництва (молока, м'яса тощо).
27. Бізнес-план зі створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу.

Тему курсової роботи студенти можуть обрати самостійно відповідно до своїх інтересів з обов'язковим погодженням викладача. Курсові проекти виконуються індивідуально на матеріалах конкретних підприємств аграрної сфери, відомості про які студенти збирають у період проходження виробничої практики.

7.Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання

1. Сутність і завдання бізнес-планування в діяльності підприємства.
2. Організація процесу бізнес-планування на підприємстві.
3. Стадії бізнес-планування.
4. Сутність, цілі, функції та види бізнес-планів.
5. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії.
6. Місія та цілі підприємства.
7. Аналіз стратегічних альтернатив та обрання стратегії.
8. Структура бізнес-плану за стандартами Організації Об'єднаних Націй по промисловому розвитку (UNIDO) та Європейського Банку Реконструкції та Розвитку (ЄБРР).
9. Основні розділи бізнес-плану за методикою Міністерства економіки України.
10. Основні розділи бізнес-плану виробничого підприємства
11. Логіка розробки бізнес-плану.
12. Титульний лист, анотація, зміст та резюме бізнес-плану.
13. Підрозділ бізнес-плану «Сучасна ситуація і тенденції розвитку галузі». Зміст та порядок висвітлення.
14. Підрозділ бізнес-плану «Підприємство, його сучасний стан та стратегія зростання». Зміст та порядок висвітлення.
15. Підрозділ бізнес-плану «Продукція (послуга) та напрями її удосконалення». Зміст та порядок висвітлення.
16. Підрозділ бізнес-плану «Аналіз ринку». Зміст та порядок висвітлення.
17. Підрозділ бізнес-плану «Сегментація ринку». Зміст та порядок висвітлення.
18. Підрозділ бізнес-плану «Місцезнаходження фірми». Зміст та порядок висвітлення.
19. Конкуренція на ринку. Характеристика основних конкурентів.
20. Позиціонування та ринкова стратегія підприємства.
21. Прогнозування обсягів продажу підприємства.
22. Цілі і стратегія маркетингу підприємства.
23. Підрозділ бізнес-плану «Маркетингова програма та її складові». Зміст та порядок висвітлення.
24. Система збуту і реалізації продукції на підприємстві.
25. Політика ціноутворення на підприємстві.
26. Організація рекламної кампанії та політика підтримки продукції фірми
27. Прогнозовані обсяги продажу продукції.
28. Підрозділ бізнес-плану «Виробнича програма підприємства». Зміст та порядок висвітлення.

29. Підрозділ бізнес-плану «Технологічний процес виробництва продукції». Зміст та порядок висвітлення.
30. Підрозділ бізнес-плану «Машини та устаткування». Зміст та порядок висвітлення.
31. Підрозділ бізнес-плану «Сировина і матеріали». Зміст та порядок висвітлення.
32. Підрозділ бізнес-плану «Виробничі та невиробничі приміщення». Зміст та порядок висвітлення.
33. Підрозділ бізнес-плану «Витрати виробництва і собівартість продукції». Зміст та порядок висвітлення.
34. Обґрунтування форми бізнесу (при створенні нового підприємства).
35. Потреба підприємства в персоналі.
36. Підрозділ бізнес-плану «Власники підприємства та команда менеджерів». Зміст та порядок висвітлення.
37. Обґрунтування вибору організаційної структури підприємства
38. Підрозділ бізнес-плану «Кадрова політика і стратегія». Зміст та порядок висвітлення.
39. Внутрішня логіка розробки розділу БП «Фінансовий план»
40. План доходів і видатків.
41. Аналіз критичних точок бізнес-проєкту.
42. План грошових надходжень і виплат.
43. Плановий баланс. Порядок розробки.
44. Очікувані фінансові коефіцієнти. Порядок розрахунку та їх зміст.
45. Оцінка ефективності інвестицій.
46. Види ризиків та методи їх оцінки.
47. Способи зниження ризиків.
48. Методи оцінки стійкості проєкту.
49. Оформлення бізнес-плану.
50. Презентація бізнес-плану.
51. Бізнес-план фінансового оздоровлення підприємства .
52. Бізнес-план реорганізації підприємства.
53. Бізнес-план інноваційного проєкту.
54. Бізнес-план диверсифікації підприємства.
55. Методологічні основи експертизи бізнес-планів.
56. Критерії оцінки якості обґрунтування бізнес-плану та його розділів.

Зразок екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ОС «Магістр» Спеціальність «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності 2021 – 2022 н.р.	Екзаменаційний білет №_1_ з дисципліни «Бізнес-планування підприємницької діяльності»	Затверджую Зав. кафедри _____ Ільчук М.М. _____. 2021р.
--	--	--	--

1. Теоретичні питання (20 балів):

1. Сутність і завдання бізнес-планування в діяльності підприємства.
 2. Значення, зміст і технологія розробки розділу «Фінансовий план» бізнес-плану.
- (Повне розкриття кожного теоретичного питання оцінюється в 10 балів).

Тестові завдання

2. Тестове завдання (10 запитань) – 5 балів.

На кожне тестове запитання вибрати одну відповідь, яка є правильною. Кожна правильна відповідь оцінюється в 0,5 бали.

1. Вкажіть письмовий документ, в якому викладено сутність підприємницької ідеї, шляхи і засоби її реалізації, охарактеризовано аспекти майбутнього бізнесу та особливості управління ним.

1	статут підприємства;
2	наказ директора, розпорядження керівника;
3	бізнес-план;
4	Програма розвитку галузі, що затверджена відповідним Міністерством

2. Інформаційне поле бізнес-плану – це:

1	сукупність відомостей, що їх наведено в бізнес-плані
2	інформаційне забезпечення системи управління майбутнім бізнесом
3	сукупність даних, які забезпечують інформаційні потреби в процесі складання бізнес-плану
4	інформація про фактори зовнішнього середовища

3. Стратегія, що визначає якими видами бізнесу слід займатися підприємству, називається:

1	бізнесовою стратегією;
2	корпоративною стратегією;
3	функціональною стратегією.

4. Яку загальну конкурентну стратегію необхідно вибрати підприємству, що випускає високоякісну дорожню продукцію для споживачів окремого сегменту ринку?

1	стратегію лідерства за затратами;
2	стратегію фокусування за затратами;
3	стратегію фокусування за диференціацією.

5. Масовий маркетинг як один із можливих підходів до розробки стратегії маркетингу в бізнес-плані є орієнтованим на:

1	широкий споживчий ринок;
2	кілька груп споживачів;
3	одну групу споживачів.

6. Виробничий план складається для того, щоб:

1	породити довіру до даного бізнесу описом переваг його продуктів
---	---

2	переконати читача в правильності вибору технології виробництва продукції підприємства
3	довести, що підприємство спроможне організувати виробництво необхідної кількості продукції

7. Яка з указаних статей витрат НЕ відноситься до складу статей калькулювання собівартості продукції допоміжних виробництв:

1	сировина і матеріали
2	витрати на оплату праці
3	засоби захисту рослин
4	паливо і мастильні матеріали

8. Під грошовим потоком розуміють:

1	різницю між доходами і витратами підприємства протягом визначеного періоду часу;
2	різницю між кількістю отриманих і витрачених грошей, фактичні чисті готівкові кошти, які надходять на підприємство протягом визначеного періоду;
3	рух фінансових активів підприємства;
4	усі виплати, надходження підприємства, які здійснюються ним з дебіторами, кредиторами протягом визначеного періоду.

9. Маржинальний дохід - це:

1	різниця між виручкою та постійними витратами;
2	різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції;
3	дохід, одержаний від різниці курсів валюти;
4	різниця між виручкою та змінними витратами.

10. Фінансові коефіцієнти в бізнес-плані розраховують для:

1	визначення міри ризику інвестування коштів;
2	визначення потреб фірми у фінансових ресурсах;
3	розрахунків точки беззбитковості;
4	оцінки фінансової ефективності вкладання коштів у даний проект.

3. Задача – 5 балів.

Задача 1. Визначити економічну доцільність зберігання плодів у холодильнику за даними таблиці 1.

1. Показники використання холодильника при зберіганні плодів

№ п/п	Показники	Значення показника
1	Місткість холодильника, т	3000
2	Вартість холодильника, тис. грн.	26000
3	Закладено плодів на зберігання, т	3000
4	Собівартість 1 т плодів до зберігання, грн	8600
5	Витрати по зберіганню, тис. грн.	4500
6	Ціна реалізації 1 т плодів до зберігання, грн:	15000
7	Ціна реалізації 1 т плодів після зберігання, грн:	20000
8	Реалізовано продукції після зберігання (втрати складають 5%), т:	2850

Користуючись даними табл. 1 визначити:

- 1) прибуток від реалізації яблук до і після зберігання їх у холодильнику, тис.грн;
- 2) величину збільшення прибутку за рахунок зберігання, тис. грн;
- 3) строк окупності витрат на холодильник, років.

Окремі етапи рішення задачі оцінюються таким чином:

1. Правильний розрахунок прибутку від реалізації яблук до і після зберігання їх у холодильнику - 2.
2. Правильний розрахунок величини збільшення прибутку за рахунок зберігання - 2.
3. Правильний розрахунок строку окупності витрат на холодильник - 1.

Викладач, доцент

Коновал І.А.

8. Методи навчання

Процес навчання з дисципліни заснований на використанні традиційних та сучасних технологій. Зокрема, лекції проводяться в основному словесними методами (з використанням інформаційних технологій, методів проблемного навчання і візуалізації), практичні заняття (побудова фінансової моделі проекту), самостійна робота (визначення інвестиційної привабливості проекту та його презентація) і мають за мету – набуття студентами практичних навичок щодо розробки бізнес-планів та оцінювання ефективності підприємницьких проектів.

9. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки в НУБіП України» від 27.12.2019 р. поточний контроль знань та умінь студентів проводиться у формі тестів та шляхом виконання практичних і самостійних завдань за варіантами. Підсумковий контроль знань та умінь студентів проводиться у формі складання екзамену.

10. Розподіл балів, які отримують студенти протягом навчання

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$	Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{др}}$	Рейтинг штрафний $R_{\text{штр}}$	Підсумковий бал а атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Схема розподілу балів за модулями навчальної дисципліни «Бізнес-планування підприємницької діяльності».

Вид контролю	Модуль	Практичні і самостійні роботи	Навчальні заняття (підготовка та виконання)	Виконання самостійних робіт	Модульний (змістово-модульний) контроль	Всього балів (сума 4+5+6)
Поточний контроль	Модуль 1. Маркетингове та виробниче обґрунтування підприємницького проекту	ПР1	15	-	-	15
		ПР2	15	-	-	15
		ПР3	15	-	-	15
		СР1	-	25	-	25
	Всього за модуль 1		45	25	30	100
	Модуль 2. Організаційний та фінансовий план підприємницького проекту	ПР4	15	-	-	15
		ПР5	15	-	-	15
		ПР6	15	-	-	15
		СР2	-	25	-	25
	Всього за модуль 2		45	25	30	100

Всього за поточний контроль*			70
Підсумковий контроль (екзамен)			30
Разом			100

$$*(100*0,7+100*0,7)/2=70$$

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Бізнес-планування підприємницькій діяльності» в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, викладачами кафедри підготовлені:

1. Коновал І.А. Електронний навчальний курс «Бізнес-планування підприємницькій діяльності» в модульному динамічному об'єктноорієнтованому середовищі (MOODLE)

URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1796>

2. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Методичні вказівки до вивчення дисципліни, виконання практичних і самостійних завдань, дистанційного навчання для підготовки фахівців ОС «Магістр» спеціальностей 051 «Економіка» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Ільчук М.М., Коновал І.А., Євтушенко В.Д. Київ.: НУБіП України, 2019. 22 с.

3. Програмний продукт «Бізнес-план розвитку галузі рослинництва»

4. Програмний продукт «Бізнес-план нової лінії з виробництва продукції»

12. Рекомендована література

основна

1. Бізнес-планування та управління проектами: навчальний посібник / П. Г. Ільчук, Р. В. Фещур, А. І. Якимів та ін. ; за ред. П. Г. Ільчука Львів : Новий Світ - 2000, 2019. 216 с.: іл.
2. Іванова, В.В. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник / В В Іванова. 2-е видання. Суми : Університетська книга, 2019. 443 с.: іл
3. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Навч. посібник. К.:ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
4. Ільчук М.М., Коновал І.А. Ефективність інвестиційного проекту створення та функціонування високотехнологічного сільськогосподарського підприємства // Економіка АПК. 2015. № 5 С. 55.
5. Ільчук М.М., Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК. Монографія. К.:ЗАТ «Нічлава», 2012. 352 с.
6. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств / Затверджено наказом Міністерства економіки України від 6 вересня 2006 р. N 290.

допоміжна

7. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге/ С.Ф. Покропивний, С.М. Соболь, Г.О.Швиданенко, О.Г. Деревянко. К.:КНЕУ, 2002. – 379 с.
8. Бізнес-планування: навчальний посібник / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І.Блонська, Р.Л. Лупак. К. : Знання, 2013. — 207 с.: іл.
9. Гетало В.П., Гончаров Г.О., Колісник А.В. Бізнес-планування: Навч. посібник. К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. 240 с.
10. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства: Навчальний посібник/В.І.Дробот, В.П.Мартьянов, М.Ф.Соловйов та ін. К.:Мета, 2003. 336 с.
11. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки. Навчальний посібник, 2-е вид. К.:Центр учбової літератури. 2009. 384 с.
12. Залуцький, І.Р. Планування і діагностика діяльності підприємств: навчальний посібник / І.Р. Залуцький, В.М. Цимбалюк, С.Г. Шевченко. Львів : Новий Світ - 2000, 2018. 320 с.: іл.
13. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д., Євтушенко В.Д. Розвиток ринку зерна в Україні та його стабілізація // Економіка АПК. 2019. № 4 С. 29/
14. Ільчук М.М., Коновал І.А., Ус С.І. Методичні підходи до оцінки ефективності підприємницької діяльності аграрної сфери // Економіка АПК. 2017. № 5 С. 51/

15. Ільчук М.М., Коновал І.А., Євтушенко В.Д. Управління конкурентоспроможністю продукції скотарства сільськогосподарських підприємств України // Економіка АПК. 2018. № 7 С. 83.
16. Ільчук М.М., Коновал І.А. Підвищення конкурентоспроможності продукції скотарства в Україні // Економіка АПК. 2016. №5 С. 51-59.
17. Ільчук М.М., Коновал І.А. Розвиток агробізнесу в Україні // Науковий вісник НУБіП № 244. 2016. С. 125-135.
18. Ільчук М.М., Волощук В.М., Коновал І.А. Бізнес-план інвестиційно-інноваційного проекту будівництва і експлуатації свинокомплексу потужністю 24000 голів. К.:ЗАТ «Нічлава», 2011. 66 с.
19. Ilchuk M. M., Konoval I. A., Radko V. I., Yevtushenko V. D. Competitiveness of cattle breeding products increase. Vienna, Austria. East West, 2017. 294 p.
20. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник / А. Ф. Бурик, О. М. Світовий, О. Г. Мачушенко та ін. К. : Центр учбової літератури, 2017. 260 с.: іл.
21. Прогнозування виробництва продукції рослинництва та його ресурсне забезпечення в Україні /С.М. Кваша, М.М. Ільчук, І.А. Коновал, М.М. Федюшко. - К.:ННЦ «ІАЕ», 2013. 244 с.
22. Проектування підприємницької діяльності в АПК:Навчальний посібник./ С.М. Кваша, М.М. Ільчук, І.А. Коновал, Р.П. Любар. – Частина 1. К.:ЗАТ «Нічлава», 2007. 160 с.
23. Проектування підприємницької діяльності в АПК:Навчальний посібник / С.М. Кваша, М.М. Ільчук, В.М. Волощук, І.А. Коновал, О.В. Жемойда. Частина 2. К.:ЗАТ«Нічлава», 2007. 60 с.
24. Сільське господарство України за 2019 р.:Статистичний збірник, К.: Держслужба статистики України, 2020. 386 с.
25. Сливоцький А. Дж. Зона прибутку. Стратегічна бізнес-модель як запорука завтрашніх прибутків / Адріан Дж. Сливоцький, Девід Дж. Моррісон за участю Боба Андельмана; [пер. з англ. Р. Скакун]. Львів: Вид-во Укр. католиц. ун-ту, 2016. 431 с.
26. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. / Долуда Л., Назарук В., Кірсанова Ю. Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
27. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник / Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.Є., Туманова А.А. К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017 188 с.
28. Телюк О. Соціальний бізнес – один із трендів 2014 року. Режим доступу: <https://biggggidea.com/practices/1196/>
29. Технологічні карти та витрати на вирощування сільськогосподарських культур / За ред. П.Т. Саблука, Д.І. Мазоренка, Г.Є. Мазнева. К.: ННЦ ІАЕ, 2005. 402 с.
30. Ярмач А. Бізнес – план «Відгодівля ВРХ. Інтенсивна технологія». URL: <https://agroday.com.ua/wp-content/uploads/2017/11/Biznes-Plan-vidgodivlya-VRH.pdf>

Інтернет-джерела

1. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Верховна Рада України URL: www.rada.gov.ua
3. Кабінет Міністрів України URL: www.kmu.gov.ua
4. Міністерство фінансів URL: www.minfin.gov.ua
5. Державна податкова служба України URL: www.tax.gov.ua
6. Державна служба статистики України URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Національний інститут стратегічних досліджень URL: www.niss.gov.ua
8. Центр перспективних соціальних досліджень URL: www.cpsr.org.ua
9. Антимонопольний комітет України URL: www.amc.gov.ua
10. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
URL: <https://www.nssmc.gov.ua>
11. Аграрна біржа URL: <https://agrex.gov.ua>
12. Українська біржа URL: <http://www.ux.ua>